

МІЖРЕГІОНАЛЬНА  
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ



МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ  
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ  
РОБОТИ СТУДЕНТІВ  
з дисципліни  
“ПОЛІТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”  
(для бакалаврів)**

МАУП

Київ 2008

Підготовлено доцентом кафедри політології *І. І. Климковою*

Затверджено на засіданні кафедри політології (протокол № 1 від 07.09.07)

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом*



**МАУП**

**Климкова І. І.** Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Політичний менеджмент” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2008. — 16 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни “Політичний менеджмент”, теми рефератів, питання і завдання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія  
управління персоналом (МАУП), 2008

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасні суспільно-політичні процеси, особливо у країнах так званого трансформаційного, перехідного періоду, демонструють складність відносин як між окремими суб'єктами політики, так і у сфері політики загалом. Саме тому стає усе нагальнішою проблема значно глибшого опрацювання методологічних засад такої науки, як політичний менеджмент, яка вивчає закономірності, технології та мистецтво політичної діяльності, політичної соціалізації, процеси та закономірності прийняття політичних, державних, державно-управлінських рішень. Мистецтво політичного менеджменту в сучасних умовах посідає дедалі важливіше місце, оскільки цей політичний феномен постає як синтез багатьох наукових галузей, таких як менеджмент, мистецтво комунікації, політичне лідерство, інформатизація управління соціальними системами. Політичний менеджмент як навчальна дисципліна має на меті підготовку фахівців, які поєднують знання і вміння політичних діячів, здібних менеджерів, харизматичних лідерів, геніальних стратегів, віртуозних тактиків, видатних ораторів.

Усі зазначені критерії підготовки фахівців потребують глибокої професійної підготовки. **Мета** самостійної роботи — сформувати у студентів поглиблені знання з методик та технік управління політичною і соціальною сферою суспільства, психологічних знань з управління малими і великими групами, знань з управління інформаційними ресурсами організацій, а також нормативно-правової бази політичної сфери.

Для політичного менеджменту як навчальної дисципліни та соціального феномена характерна багатоаспектність, що зумовлена об'єктами та предметами його вивчення, а також прикладної сфери використання.

Самостійна робота над навчальним матеріалом — це індивідуальна робота на семінарах, конференціях, виконання практичних завдань та контрольних робіт. Здійснюється відповідно до навчальних планів, навчальної і робочої програм з курсу.

**Завданням** самостійної роботи студентів є:

- забезпечення фундаментальної загальноосвітньої та практичної підготовки студентів;
- засвоєння методів самостійного вивчення навчального матеріалу, навичок пошуку дедалі глибших знань;

- підвищення ефективності навчального процесу за допомогою організації позааудиторного навчання відповідно до особистих здібностей кожного студента;
- оволодіння студентами культурою розумової праці, вмінням орієнтуватися у потоці наукової інформації, розвиток незалежності мислення, формування власної точки зору на питання, що вивчаються.

Ефективність самоосвіти, яка є одним з основних методів навчання студентів, визначається постійністю, послідовністю і наполегливістю в роботі з навчальним матеріалом, здійсненням самоконтролю, систематичністю занять, умінням поєднати практичні навички з теорією.

Самостійна робота студентів денної форми навчання починається після вступної лекції, на якій викладач дає основні рекомендації щодо методики самостійного опанування курсом “Політичний менеджмент”.

#### **Основними формами самостійної роботи є:**

- робота з підручниками та посібниками;
- робота з науковою літературою;
- самостійне вивчення окремих тем і питань до семінарських та практичних занять на основі навчальної, монографічної літератури, документів, матеріалів, періодичних видань;
- підготовка реферату;
- підготовка до аудиторної контрольної роботи;
- підготовка до консультації з викладачем;
- підготовка до заліку та екзамену.

#### **Робота з навчальними посібниками та додатковими літературними джерелами**

Починаючи самостійне опрацювання основного або додаткового матеріалу з певної теми модуля студент одночасно працює з 2–3 джерелами.

У списку рекомендованої літератури з кожної теми визначено підручники, монографії, збірники конференцій, періодичні джерела, які є рекомендованими для обов’язкового та додаткового (поглибленого) опанування матеріалу курсу.

Перш ніж розпочинати вивчення монографії чи статті, треба ознайомитися з відповідним розділом рекомендованого на першій лекції викладачем обов’язкового підручника та лекційним матеріалом,

щоб досягнути пріоритетні напрями проблем, що вивчаються. Працюючи з монографією, найцікавіші факти, судження й висновки доцільно законспектувати, з обов'язковим посиланням на автора, назву, розділ і сторінку джерела. Матеріал наукової статті можна проанонсувати, виділивши основний аспект дослідження проблеми, або визначивши зв'язки з рекомендованими посібниками, який у цей період опрацьовує студент.

Якщо у науковій літературі міститься незрозуміла дефініція, обов'язково треба звернутися до відповідних словників чи довідників.

### Форми контролю самостійної роботи

Основними формами поточного контролю самостійної роботи є відповіді на семінарських та практичних заняттях, виконання контрольних робіт та підготовка рефератів.

### ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН дисципліни “ПОЛІТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Лекції	Семінарські, практичні заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5
	<b>Змістовий модуль I. Політичний менеджмент як наукова дисципліна і практичний феномен</b>			
1	Поняття, сутність, природа тлумачення та ресурси політичної влади	4		6
2	Політична комунікація та інформаційна влада	4	2	6
3	Комунікаційні канали. Мова і мовлення в політичних комунікаціях	2	2	6
4	Політичне керівництво і політичний менеджмент	2		4

1	2	3	4	5
	<b>Змістовий модуль II. Політичний менеджмент у технологіях реалізації влади</b>			
5	Розробка, прийняття та реалізація політичних рішень	4		6
6	Політичне лідерство в технологіях реалізації влади	4		6
7	Менеджмент інформаційно-комунікаційних систем	4	4	
	<b>Змістовий модуль III. Маркетинговий менеджмент виборчої кампанії</b>			
8	Менеджмент кандидатської команди			6
9	Розроблення і реалізація політичної стратегії	4	4	6
10	Організація та проведення рекламної кампанії	4	2	6
Разом годин: 108		34	16	58

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ  
дисципліни  
“ПОЛІТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”**

**Змістовий модуль I. Політичний менеджмент як наукова дисципліна і практичний феномен**

***Тема 1. Поняття, сутність, природа тлумачення та ресурси політичної влади***

***Тема 2. Політична комунікація та інформаційна влада***

***Тема 3. Комунікаційні канали. Мова і мовлення в політичних комунікаціях***

***Тема 4. Політичне керівництво і політичний менеджмент***

Опрацьовуючи першу тему, студент має розглянути базові політичні поняття. До таких ключових понять, зокрема, належать поняття державної, політичної, економічної, інформаційної влади. Знаючи природу влади, її джерела, ресурси, вивчаючи проблеми легітимності

влади, студент краще починає розуміти й шляхи виборювання влади, технології та методи її реалізації.

Потрібно з'ясувати що таке влада, у чому її сутність і особливості реалізації у світі та в Україні.

Студентові слід звернутися до теоретичних джерел, що розглядають основні концепції природи політичної влади.

Далі необхідно опрацювати проблему ресурсів влади, вирізнити розподіл владних ресурсів за різними параметрами і відповідно до цього розподілу виокремити різні види влади.

Наприкінці опрацювання цієї теми студент має розібратися у теорії легітимності влади (за М. Вебером).

Друга тема передбачає насамперед опанування теоретичного питання розподілу влад, і вже після цього студент повинен з'ясувати чому саме виокремилася четверта гілка влади, яка теоретично не увійшла до теорії розподілу влад, але на практиці є чи не найбільш впливовою. Наступним кроком студента є з'ясування дефініції політичної комунікації, політичної інформації, їх сутності та класифікацій.

Третя тема передбачає логічний перехід до структури комунікаційних каналів, а також комунікаційних моделей (Г. Почепцов). Крім того студентові слід акцентувати увагу на з'ясуванні ролі мови і мовлення в комунікаційних моделях. Необхідно усвідомити загальну структуру комунікацій, типологію комунікаційних каналів, виокремити соціальні та психологічні функції комунікації.

При самостійному опрацюванні четвертої теми студент має зробити акцент на відмінностях між політичним керівництвом і політичним менеджментом (С. Рябов, М. Головатий), оскільки це два різновиди управлінської діяльності. Необхідно дослідити сутність політичного керівництва, яка зумовлена насамперед специфічними особливостями політики як суспільного явища.

Політика — це боротьба за владу і її утримання.

Політика — це найефективніший засіб (механізм) використання влади в інтересах будь-якого суб'єкта суспільно-політичного процесу.

Політика — це відповідна система цінностей, норм та установок, що використовуються з метою забезпечення влади. Наведені тлумачення допоможуть студентові не плутати і не отожденовати політичне керівництво з державним управлінням.

## Теми рефератів

1. Роль політичних комунікацій у житті суспільства.
2. Інформаційна влада та її вплив на сфери життєдіяльності людини.
3. Політичний менеджмент як різновид управлінської діяльності.
4. Політична влада та механізми її реалізації.
5. Основні концепції політичної влади.
6. Організація, структура та функціонування політичної влади.

## Питання і завдання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність телеологічного, соціологічного, психологічного, системного та реляціоністського підходу до тлумачення політичної влади.
2. Владні ресурси за характером і сферою впливу.
3. Назвіть ресурси влади, що виокремлюються за сферою життєдіяльності.
4. Види влади відповідно до владних ресурсів.
5. Що таке антропологічні владні ресурси?
6. Дайте визначення політичного керівництва і назвіть його відмінності від державного управління.
7. Співставте поняття “політичне керівництво” і “політичний менеджмент”.

*Література [2; 4; 16; 18; 23; 39]*

## Змістовий модуль II. Політичний менеджмент у технологіях реалізації влади

### ***Тема 5. Розробка, прийняття та реалізація політичних рішень***

### ***Тема 6. Політичне лідерство в технологіях реалізації влади***

### ***Тема 7. Менеджмент інформаційно-комунікаційних систем***

Готуючись до опанування п'ятої теми, студент повинен розібратися у класифікації політичних технологій, з'ясувати які їх різновиди зустрічаються на практиці, за якими параметрами вони класифікуються. Під час вивчення цієї теми студентові слід приділити увагу



визначенню загальних елементів для успішної реалізації політичних технологій.

Підготовка до шостої теми передбачає насамперед аби студент розібрався у теоретичних концепціях політичних еліт. Необхідно з'ясувати, що таке політична еліта і правляча еліта. Користуючись політологічними словниками, з'ясувати дефініції цих понять, а також виокремити стилі і типи політичного лідерства. Крім того, потрібно розглянути моделі політичного керівництва.

При опрацюванні питань з теми управління інформаційно-комунікаційними системами студент має вивчити базові дефініції інформації, інформаційного ресурсу, комунікації, комунікаційні канали, інформаційно-комунікаційний менеджмент. Крім того, розібратися у різновидах інформаційно-комунікаційного менеджменту, звернувши увагу на те, що інформаційно-комунікаційний менеджмент використовується практично в усіх сферах суспільного життя від економіки до культури. Ще одним важливим акцентом цієї теми є визначення та функції засобів масової комунікації. Необхідно усвідомити, що інформаційне управління реалізується через спеціалізовані засоби передавання інформації, які забезпечують єдність волі, цілісність і цілеспрямованість дій великої кількості людей. Ці засоби називають мас-медіа або засобами масової комунікації (ЗМК). Історія становлення та функціонування мас-медіа виокремила такі основні концепції діяльності: авторитарна концепція, "правдива концепція", тоталітарна концепція, концепція соціальної відповідальності преси.

Мас-медіа є невід'ємною складовою механізму функціонування демократії, її ціннісних і нормативних засад. Саме ЗМК можуть допомогти індивіду вийти за межі його безпосереднього життєвого досвіду і приєднатися до політичної, економічної та духовної діяльності.

### **Теми рефератів**

1. Політичне лідерство у механізмах реалізації влади.
2. Проблеми формування політичної еліти сучасної України.
3. Політичні технології в житті суспільства.
4. Інформаційно-комунікаційний менеджмент як система управління всіма сферами суспільного життя.
5. Становлення інформаційного простору пострадянської України.
6. Спілкування, політичні орієнтації та політична участь як основа політичних технологій.

## **Питання і завдання для самоконтролю**

1. Назвіть різновиди політичних технологій.
2. Нормативні політичні технології та їх правове поле.
3. Рекомендації до складання плану політичної діяльності.
4. Проаналізуйте політику уряду України у сфері захисту виборчих технологій.
5. Визначіть поняття “комунікація” та розкрийте її роль у сферах суспільного життя.
6. Розкрийте основні концепції і принципи діяльності ЗМК.

*Література* [5; 8; 13; 17–19; 23; 24; 28; 29; 37; 39]

## **Змістовий модуль III. Маркетинговий менеджмент виборчої кампанії**

### ***Тема 8. Менеджмент кандидатської команди***

### ***Тема 9. Розроблення і реалізація політичної стратегії***

### ***Тема 10. Організація та проведення рекламної кампанії***

Опрацьовуючи самостійно восьму тему модуля, студент повинен спочатку чітко визначити, яким чином, за якою технологією і з яких складових формується передвиборча команда кандидата, якою потрібно керувати. Визначити кількісний та якісний склад кандидатської команди. Виписати принципи формування виборчої команди. Приділити увагу вивченню структури штабу кандидатської команди.

Після цього студентові необхідно розібратися, який склад і які функції патронажної та апаратної складових команди.

Щоб з'ясувати, які важелі управління потрібно застосувати при керівництві командою потрібно вивчити психологічну структура команди: баланс розподілу соціопсихологічних ролей, коригування міжособистісних стосунків у команді. Схема “Особа” – “Функція”.

Для з'ясування методів та способів управління командою треба вивчити неформальні структури підтримки: група прихильників з числа популярних людей (“фігури-ретранслятори”); група організаційно-методичного і наукового забезпечення (психологи, політичні менеджери і маркетологи, ЗМК, художники, поліграфісти); група швидкого реагування (оперативного вивчення громадської думки).

Під час самостійної роботи над питанням розроблення та реалізації політичної стратегії насамперед треба взяти для прикладу стратегію будь-якої політичної сили, що висвітлювалася в періодичних або Інтернет-виданнях і розглядати принципи її побудови, структуру, методи викладення, способи, і технології реалізації. Потрібно взяти до уваги чи враховувалися під час побудови стратегії результати аналізу політичної ситуації як базис розробки політичної стратегії кандидата. Особливо загострити увагу на базових елементах виборчої політичної стратегії. Це насамперед іміджеві елементи стратегії, до яких належать декларація причетності (умови її ефективної дії); створення міжособистісного контрасту кандидатів (основний принцип цього методу); створення ідеологічного контрасту кандидатів (протидія ідеологічних чинників); ставка на базову проблему (правильний вибір і підсилення найактуальнішої для виборців) проблеми; формування позитивного іміджу кандидата (розкриття сутності політичного іміджу). Також слід розглянути організаційно-політичні елементи стратегії: утворення передвиборних коаліцій (мережа контактів з найвпливовішими лідерами, структурами і групами, що формують громадську думку); ставка на владні структури (підтримка кандидата виконавчою владою); ставка на суспільно-політичні структури (застосування методу у поєднанні з декларацією причетності); ставка на ЗМК (абсолютний контроль кандидата над певною частиною мас-медіа) та спеціальні елементи стратегії: створення негативного іміджу конкурентам (ефект “протиіжної дії”, принцип голосування не “за”, а “проти”); деморалізація конкурентів (поєднаний тиск на конкурентів матеріально-фінансовими, владними, партійно-політичними та ЗМК важелями); розкол конкурентів (розбивання єдності політичних переконань у коаліціях опонентів); розкол електорату (клонування партій та розтягування голосів виборців).

Опрацьовуючи десятю тему — “Організація і проведення рекламної кампанії”, студентові слід приділити увагу вивченню побудови тактики виборчої кампанії. Основні проблеми виборчої кампанії: організація і порядок їх розв’язання. У цій темі студент також повинен звернутися до наукової літератури з вивчення іміджу та його особливостей, а саме: розглянути типи та функції іміджу, іміджеві комунікації, створення інформаційних приводів як способу привертання уваги до кандидата.

Важливим елементом у рекламній кампанії є організація зв’язків з громадськістю. Тут необхідно розібратися та класифікувати

маніпулятивні можливості преси, вплив на формування ситуації. Обов'язково слід вивчити правила організації виступів членів команди кандидата в мас-медіа. Тут необхідно розглянути основні елементи риторики та публічних виступів.

Окремо вивчити структуру прес-служби та її функції. Звернути увагу на вивчення спеціальних заходів прес-служби, таких як прес-конференція (сутність, структура, порядок проведення); підготовка пакетів для преси: прес-релізи, вимоги до прес-релізів. Загальні правила роботи з пресою. Засоби політичної комунікації: кабельне телебачення, телеконференції.

### **Теми рефератів**

1. Правила роботи політичних ПР із засобами масових комунікацій.
2. Основні поняття риторики.
3. Іміджеві комунікації: сутність, специфіка, чинники.
4. Діловий етикет як засіб удосконалення міжособистісних стосунків у процесі ділового спілкування.
5. Члени виборчої команди: розподіл соціально-психологічних ролей.
6. Об'єкти та методи соціально-політичної діагностики “виборчого ринку”.
7. Роль інформаційно-аналітичної служби команди кандидата у передвиборчій кампанії.

### **Запитання і завдання для самоконтролю**

1. Назвіть основні принципи побудови змісту передвиборчої програми.
2. Які основні рекомендації до формування кандидатської команди?
3. Яку роль у побудові передвиборчої стратегії грає оцінка політичної ситуації?
4. Які основні принципи побудови іміджу кандидата?
5. Прес-секретар та його роль у рекламній передвиборчій кампанії.
6. Назвіть основні елементи побудови виборчої стратегії.
7. Що таке інформаційний привід і яка його роль у рекламній передвиборчій кампанії?
8. Поясніть сутність терміна “фігура-ретранслятор”.

*Література* [3; 5; 10; 14; 24; 26; 27; 30–33 36; 38; 40; 43]

## СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

### Основна

1. Бандурка А. М. *и др.* Конфликтология. — Харьков, 1977.
2. Бебик В. М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. — К.: МАУП, 2000.
3. Бебик В. М. Менеджмент виборчої кампанії: ресурси, технології, маркетинг. — К.: МАУП, 2001.
4. Бебик В. М. Політологія: теорія, методологія, практика. — К.: МАУП, 1977.
5. Бебик В. М. Як стати популярним, перемогти на виборах та утриматися на політичному Олімпі. — К.: Абрис, 1993.
6. Бебик В. М., Сидоренко О. І. Засоби масової інформації посткомуністичної України. — К.: МАУП, 1996.
7. Бройнинг Г. Руководство по ведению переговоров. — М., 1996.
8. Блондель Ж. Политическое лидерство. Путь к всеобъемлющему анализу. — М., 1992.
9. Борисов В. К. Теория политических систем. — М., 1991.
10. Блэк С. Паблик рилейшнз. Что это такое? — М., 1990.
11. Василевський О. Л., Ішмуратов А. Г. Політичні конфлікти в сучасній Україні: культурні виміри, структура, принципи аналізу. — К., 1997.
12. Войтасик Л. Психология политической пропаганды. — М., 1981.
13. *Вибори* Президента України — 99: проблеми теорії і практики: Зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. — К., 2000.
14. Гринбург Г. Э. Политическая реклама: портрет лидера. — М., 1995.
15. Гелей С., Рутар С. Основы політології. — Л., 1997.
16. Головатий М. Ф. Політичний менеджмент. — К., 2006.
17. Дмитриев А. В. *и др.* Неформальная политическая коммуникация. — М., 1977.
18. Жмыриков А. Н. Как победить на выборах. Психотехника эффективного проведения избирательной кампании. — Обнинск, 1995.
19. Иванов В. Н., Матвиенко В. Я. *и др.* Технологии политической власти. Зарубежный опыт. — К., 1994.
20. Ковлер А. И. Избирательные технологии: российский и зарубежный опыт. — М., 1995.
21. Королько В. Г. Основы паблик рилейшнз. — М., 2000.
22. Почепцов Г. Г. Имиджология: теория и практика. — К., 1998.

23. *Почепцов Г. Г.* Как становятся президентами: избирательные технологии XX века. — К., 1999.
24. *Почепцов Г. Г.* Коммуникативные технологии XX века. — М., 1999.
25. *Почепцов Г. Г.* Теорія комунікації. — К., 1996.
26. *Почепцов Г. Г.* Символы в политической рекламе. — К., 1997.
27. *Психологія* масової політичної свідомості та поведінки. — К., 1997.
28. *Риторика* и стиль. — М., 1984.
29. *Сидорук Ф.* Зірка Джорджа Буша-молодшого // Дзеркало тижня. — 2000. — № 49.
30. *Соколов И.* Как стать президентом. Технология популярности // Латенок А. Искусство информации. Выборы: работа с общественностью. — М., 1995.
31. *Стратегія* планування виборчої кампанії / К. Пейн, К. Хед, Ш. о'Коннел). — К., 1997.
32. *Технологии* политической власти: зарубежный опыт / В. Н. Иванов и др. — К., 1994.
33. *Ушакова Г. Н. и др.* Ведение политических дискуссий. Психологический анализ конфликтных выступлений. — М., 1995.

*Додаткова*

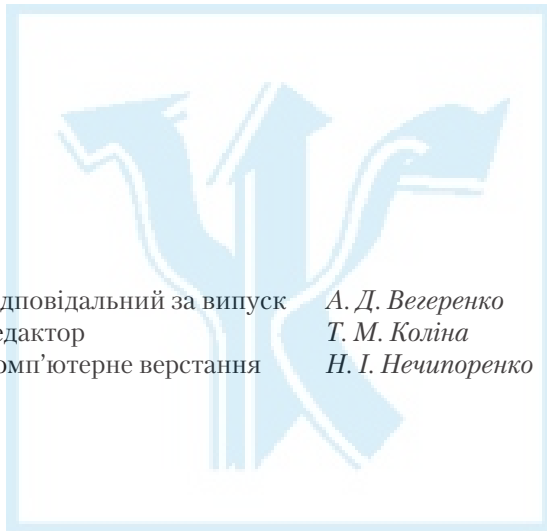
34. *Матвеев Р. Ф.* Теоретическая и практическая политология. — М., 1993.
35. *Ножин Е. А.* Мастерство устного выступления. — М., 1989.
36. *Общественное* мнение и власть: механизмы взаимодействия. — К., 1993.
37. *Парламентские* и президентские выборы 1994 года в Украине. — К., 1994.
38. *Плэтт В.* Стратегическая разведка. — М., 1997.
39. *Почепцов Г. Г.* Имиджмейкер. ПР для политиков и бизнесменов. — К., 1995.
40. *Почепцов Г. Г.* Паблик рилейшнз для профессионалов. — К., 2000.
41. *Почепцов Г. Г.* Психологические войны. — К., 2000.
42. *Фишер Р., Юри У.* Путь к согласию, или переговоры без поражения. — М., 1990.
43. *Фишер Р., Эртель Д.* Подготовка к переговорам. — М., 1996.

44. *Шлях до перемоги. Технологія виборчої кампанії.* — К., 1993.
45. *Щёкин Г. В. Теория социального управления.* — К., 1996.
46. *Center A. H., Jackson P. Public relations practices. Managerial case studies and problems.* — Englewood Cliffs, N. Y., 1990.
47. *Fiske J. Introduction to communication studies.* — London. ets., 1990.
48. *Інформатизація управління соціальними системами.* — К., 2003.



## ***ЗМІСТ***

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Політичний менеджмент” .....	5
Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни “Політичний менеджмент” .....	6
Список літератури .....	13



Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>Т. М. Коліна</i>
Комп'ютерне верстання	<i>Н. І. Нечипоренко</i>

**МАУП**

Зам. № ВКЦ-3611

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)  
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП